

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

18 ביוני 2018

788

ה' בתמוז התשע"ח

עמוד

- הצעת חוק שירותי תעופה (פיצוי וסיוע בשל ביטול טיסה או שינוי בתנאיה) (תיקון).
התשע"ח-2018 198
- הצעת חוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 33) (הסכם הלוואה לדיור ללא עמלת היוון בשל פירעון מוקדם), התשע"ח-2018. 202
- הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 13 - הוראת שעה) (הוראות מיוחדות בנוגע לגילוי פרטי אימוץ של עולי תימן, המזרח והבלקן), התשע"ח-2018 203

הצעת חוק שירותי תעופה (פיצוי וסיוע בשל ביטול טיסה או שינוי בתנאיה) (תיקון), התשע"ח-2018*

- הוספת סעיף 2א. 1. בחוק שירותי תעופה (פיצוי וסיוע בשל ביטול טיסה או שינוי בתנאיה), התשע"ב-2012¹ (להלן – החוק העיקרי), אחרי סעיף 2 יבוא:
- 2א. (א) מפעיל טיסה, מארגן או נותן שירותי סוכנות נסיעות, המוכר כרטיס טיסה לנוסע (בסעיף זה – מוכר הכרטיס), ובכלל זה אם הכרטיס נמכר כחלק מחבילת תיור, ינפיק את כרטיס הטיסה לנוסע וימסור לו אותו לא יאוחר מ־72 שעות ממועד ביצוע העסקה לרכישת כרטיס הטיסה; לעניין סעיף זה יראו כמועד ביצוע העסקה בין היתר את המוקדם מבין אלה:
- (1) מועד תשלום התמורה, כולה או חלקה, בעד כרטיס הטיסה;
- (2) המועד שבו מוכר הכרטיס אישר את ההזמנה ונמסרו לו פרטי אמצעי התשלום בעד כרטיס הטיסה.
- (ב) לא מסר מוכר הכרטיס את כרטיס הטיסה במועד כאמור בסעיף קטן (א), יראו, לעניין חוק זה, את מועד הטיסה שלטענת הנוסע נמסר בכתב או בעל פה בעת רכישת הכרטיס כמועד המראת הטיסה הנקוב בכרטיס הטיסה, אלא אם כן מוכר הכרטיס הוכיח כי מסר הודעה על מועד אחר.

ד ב ר י ה ס ב ר

- כללי. חוק שירותי תעופה (פיצוי וסיוע בשל ביטול טיסה או שינוי בתנאיה), התשע"ב-2012 (להלן – החוק), קובע כללים ואמות מידה למתן הטבות לנוסעים שהונפק להם כרטיס טיסה אך לא עלו לטיסה במועד הנקוב בכרטיס בשל נסיבות שאינן תלויות בהם. החובה להעניק את אותן הטבות חלה על מפעילי טיסה וכן על מארגנים הרוכשים קיבולת (מושבים בכלי טיס) כדי למכרה לאחרים, כל עוד הטיסה ממריאה מתחומי מדינת ישראל, אליה או בשטחה, ולרבות טיסה הכוללת חניית ביניים. העילות המזכות נוסע בהטבות לפי החוק הן סירוב להטיס נוסע, ביטול טיסה (הכולל גם איחור של שמונה שעות ומעלה במועד המראת הטיסה), איחור במועד המראת הטיסה או הקדמתו, שינוי בתנאי כרטיס הטיסה והנפקת כרטיס טיסה לטיסה שרשות שדות התעופה לא אישרה מראש את מועד המראתה. נוסע שהתקיימה בו אחת העילות המזכות זכאי לקבל ממפעיל הטיסה או מהמארגן הטבות אלו, המפורטות בסעיף 3 לחוק: שירותי סיוע בלא תשלום (כגון מזון ומשקאות במקרה של עיכוב במועד ההמראה), השבת התמורה ששולמה בעד כרטיס
- הטיסה, כרטיס טיסה חלופי ופיצוי כספי.
- הצעת החוק המתפרסמת בזה נועדה להתמודד עם קשיים שהתעוררו ביישום החוק מאז כניסתו לתוקף לפני כשש שנים, כפי שיפורט להלן.
- סעיף 1. לפי סעיף 2 לחוק, הזכות לקבל הטבות לפי החוק מוקנית רק לנוסע שהונפק לו כרטיס טיסה, ומועד הטיסה הנקוב בכרטיס הטיסה משמש לשם קביעת סוג ההטבה שהנוסע יהיה זכאי לה. לעיתים, חברות תעופה ומארגנים אינם מנפיקים לנוסע כרטיס טיסה לאחר רכישתו אלא רק סמוך למועד הטיסה, ועלולים לפגוע בזכויותם של הנוסעים להטבות לפי החוק. כך, למשל, אם חל עיכוב במועד הטיסה בין מועד רכישת כרטיס הטיסה ובין מועד הנפקת הכרטיס לנוסע, עלולה להיפגע זכות הנוסע לפיצוי ולסיוע לפי החוק.
- לפיכך מוצע להטיל על מפעילי טיסה, מארגן או סוכן נסיעות המוכרים כרטיס טיסה לנוסע חובה להנפיק את הכרטיס ולמסרו לנוסע לא יאוחר מ־72 שעות ממועד ביצוע העסקה לרכישת כרטיס הטיסה. לעניין זה, מוצע

* הצעת חוק מס' 3137/20/19 (מספר פנימי: 579103); הועברה לוועדה ביום י"ד בתמוז התשע"ו (20 ביולי 2016).

¹ ס"ח התשע"ב, עמ' 414.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), נרכש כרטיס טיסה כחלק מחבילת תיור ולפני ביצוע העסקה הודיע מוכר הכרטיס לנוסע, בכתב, כי מימוש העסקה מותנה בהשתתפות מספר מוערי של רוכשים ואינו ודאי במועד ביצוע העסקה, ינפיק מוכר הכרטיס את כרטיס הטיסה וימסור אותו לנוסע במועד שבו מימוש העסקה הפך לוודאי או לא יאוחר מ-14 ימים לפני מועד הטיסה, לפי המוקדם, ואם העסקה בוצעה פחות מ-14 ימים לפני מועד הטיסה – לא יאוחר מ-72 שעות ממועד ביצוע העסקה.

(ד) במניין הימים והשעות לפי סעיף זה לא יובאו בחשבון ימי מנוחה כמשמעותם בסעיף 18א לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948².

2. בסעיף 3(א)(1) (א) לחוק העיקרי, אחרי "(בחוק זה – מזון ומשקאות)" יבוא "אלא אם כן חלוקת מזון ומשקאות כשלעצמה עלולה לגרום לעיכוב נוסף בהמראת הטיסה; לעניין זה, חובת ההוכחה שהיה עלול להיגרם עיכוב נוסף כאמור תחול על מפעיל הטיסה או על המארגן".
3. בסעיף 6(ג) לחוק העיקרי, ברישה, אחרי "לפיצוי כספי כאמור בתוספת הראשונה" יבוא "ולשירותי סיוע, למעט שירותי תקשורת".

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 2 סעיף 3(א)(1) לחוק מפרט את שירותי הסיוע שיינתנו לנוסע, כולם או חלקם, בעת עיכוב טיסה, ביטולה או סירוב להעלות נוסע לטיסה – מזון ומשקאות בהתאם לזמן ההמתנה, אירוח בבית מלון, שירותי הסעה בין בית המלון לשדה התעופה ושירותי תקשורת. כדי למנוע עיכוב נוסף במועד המראת הטיסה בשל חלוקת מזון ומשקאות, מוצע לקבוע כי אם החלוקה כשלעצמה עלולה לגרום לעיכוב נוסף במועד המראת הטיסה, לא תחול על מפעיל הטיסה או על המארגן, לפי העניין, החובה לספק שירותים אלו. חובת ההוכחה שעלול להיגרם עיכוב כאמור תחול על מפעיל הטיסה או המארגן.

סעיף 3 לפי סעיף 6 לחוק, נוסע שטיסתו בוטלה זכאי להטבות האלה: שירותי סיוע, השבת תמורה או כרטיס טיסה חלופי לפי בחירתו, וכן פיצוי כספי בסכום הנקוב בתוספת הראשונה לחוק. סעיף 6(ג) לחוק קובע סייג לזכאות לפיצוי כספי כאמור, אם מפעיל הטיסה או המארגן הוכיח שהנוסע קיבל ממנו או מסוכן הנסיעות שממנו נרכש הכרטיס הודעה מראש על הביטול. מאחר שנוסע שקיבל הודעה מראש כאמור לא יגיע לשדה התעופה במועד שהיה נקוב בכרטיס הטיסה שהונפק לו, ולכן, ככלל, לא יזדקק לשירותי סיוע שמטרתם העיקרית היא להקל על נוסע שמקבל הודעה על הביטול או האיחור כשהוא כבר בשדה התעופה, מוצע להוסיף סייג לזכאות להטבות בנסיבות אלו ולקבוע כי הוא לא יהיה זכאי לשירותי סיוע. ואולם, הנוסע ימשיך להיות זכאי לשירותי תקשורת, שכן הוא עשוי להיזקק להם אם מודיעים לו על ביטול הטיסה פחות משבעה ימים לפני מועד הטיסה המתוכנן.

לקבוע כי מועד ביצוע העסקה הוא, בין היתר, המועד המוקדם מבין אלה: המועד שבו שולמה התמורה, כולה או חלקה, בעד כרטיס הטיסה, או המועד שבו מוכר כרטיס הטיסה אישר את רכישת הכרטיס וקיבל את פרטי אמצעי התשלום בעדו.

כאמור, מועד הטיסה הנקוב בכרטיס הטיסה משמש כחוק לשם קביעה אם התקיימה בטיסה אחת העילות המזכות. לפיכך מוצע לקבוע חוקה שלפיה במקרה שבו מוכר הכרטיס לא מסר לנוסע את כרטיס הטיסה במועד כאמור, יראו את המועד שלטענת הנוסע נמסר, בכתב או בעל פה, בעת רכישת הכרטיס, כמועד המראת הטיסה הנקוב בכרטיס הטיסה. חוקה זו לא תחול אם מוכר כרטיס הטיסה הוכיח שמסר הודעה על מועד אחר מזה שטוען הנוסע.

מאחר שלעיתים כרטיס טיסה נרכש כחלק מחבילת תיור הכוללת שירותי תיירות נוספים, כגון טיול מאורגן, ומימוש חבילת התיור מותנה במספר מוערי של משתתפים, מוצע לקבוע סייג לחובת הנפקת כרטיס טיסה ומסירתו במועד כאמור. לפי המוצע, אם במועד ביצוע העסקה הודיע מוכר הכרטיס המשווק את חבילת התיור לנוסע, בכתב, שמימוש העסקה אינו ודאי בשל הצורך במספר משתתפים מוערי – תחול על מוכר הכרטיס חובה להנפיק את כרטיס הטיסה ולמסרו לנוסע כשימושו העסקה הפך לוודאי או לא יאוחר מ-14 ימים לפני מועד הטיסה, לפי המוקדם, ואם חבילת התיור נרכשה פחות מ-14 ימים לפני מועד הטיסה – לפחות 72 שעות ממועד ביצוע העסקה.

² ע"ר התש"ח, תוס' א', עמ' 1.

- תיקון סעיף 11 4. בסעיף 11 לחוק העיקרי -
- (1) בסעיף קטן (א), ברישה, המילים "(בסעיף זה - פיצויים לדוגמה)" - יימחקו, ואחרי "שקלים חדשים" יבוא "(בסעיף זה - פיצויים לדוגמה)";
- (2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
- "(א1) בית המשפט רשאי לפסוק לנזק פיצויים לדוגמה אם מצא כי מוכר הכרטיס כהגדרתו בסעיף 2א לא הנפיק לנזק כרטיס טיסה ולא מסר לו את הכרטיס במועד, ביוזעין, בניגוד להוראות אותו סעיף."
- תיקון סעיף 13 5. בסעיף 13 לחוק העיקרי, במקום "עליית" יבוא "שינוי".
- תיקון סעיף 14 6. בסעיף 14(ב) לחוק העיקרי, במקום "זכאי לקבל ממפעיל הטיסה או מהמארגן" יבוא "ימסור לו מפעיל הטיסה או המארגן, סמוך להתקיימות העילה המזכה".
- הוספת סעיף 18א 7. אחרי סעיף 18 לחוק העיקרי יבוא:
- "אכיפת הוראות 18א. לממונה על הגנת הצרכן והסחר ההוגן שמונה לפי סעיף 19 לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981³, יהיו נתונות כל הסמכויות לפי החוק האמור לשם אכיפת הוראות חוק זה, ובכלל זה בירור תלונות נוסעים לעניין יישום הוראות חוק זה וטיפול בהן, וכן ייזום וקיום של קשרים עם גורמים בין-לאומיים הנוגעים בדבר"

ד ב ר י ה ס ב ר

ליידע אותם על זכאותם בזמן אמת אם טיטם מבוטלת או שחל עיכוב במועד המראת הטיסה, מוצע לקבוע כי מפעיל הטיסה או המארגן יהיו חייבים למסור לנזעים מסמך המפרט את זכאותם להטבות בסמוך להתקיימות העילה המזכה.

סעיף 7 החוק כנוסחו היום אינו קובע גוף מאסדר (רגולטור) המוסמך לפקח על ביצוע הוראות החוק ולאכופ אותן. לפי סעיף 22 לחוק, השר הממונה על ביצוע החוק הוא שר התחבורה והבטיחות בדרכים, אך החוק לא הסמיך את משרד התחבורה והבטיחות בדרכים בסמכויות פיקוח ואכיפה כלפי מפעילי טיסה, מארגנים או סוכני נסיעות המפרים את הוראות החוק. לפיכך, הסעד היחיד שנתר לפי החוק לנזע שזכאי להטבות ולא קיבל אותן הוא הגשת תביעה בבית המשפט, שבמסגרתה בית המשפט רשאי לפסוק לטובתו פיצויים ללא הוכחת נזק לפי סעיף 11 לחוק.

מאחר שהחוק הוא חוק צרכני במהותו, מוצע להסמיך את הממונה על הגנת הצרכן והסחר ההוגן לפעול לפי סמכויותיו כאמור בחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981, לשם פיקוח על ביצוע הוראות חוק שירותי תעופה (פיצוי וסיוע בשל ביטול טיסה או שינוי בתנאיה). התשע"ב-2012 (להלן - חוק פיצוי וסיוע) ואכיפתן. לפי המוצע, במסגרת סמכויותיו, הממונה יטפל בין היתר בתלונות נזעים בשל הפרת הוראות חוק פיצוי וסיוע ויזום קשרים עם גורמים בין-לאומיים רלוונטיים.

סעיף 4 לפי סעיף 11 לחוק, בית המשפט הון בתביעה שהגיש נזע בשל הפרת זכויותיו לפי החוק רשאי לפסוק לנזע, נוסף על ההטבות המגיעות לו לפי החוק, פיצויים ללא הוכחת נזק (פיצויים לדוגמה) בסכום שלא יעלה על סכום השווה היום ל-10,270 שקלים חדשים, אם מצא שהפרת זכויות הנוזע נעשתה ביוזעין. מוצע להסמיך את בית המשפט לפסוק פיצויים לדוגמה כאמור גם במקרה שבו מפעיל טיסה, מארגן או סוכן נסיעות הפר ביוזעין את הוראות סעיף 2א המוצע, ולא הנפיק כרטיס טיסה ומסר אותו לנזע, בניגוד להוראות אותו סעיף. תכלית ההוראה המוצעת היא לעודד נזעים לעמוד על זכויותיהם בבתי המשפט ולהרתיע את הגורמים המוכרים ומשווקים כרטיסי טיסה מלהימנע ביוזעין מהנפקת כרטיס טיסה ומסירתו לנזע.

סעיף 5 סעיף 13 לחוק קובע כי סכומים הנקובים בחוק, ובכלל זה סכומי הפיצוי הכספי הניתנים לנזעים, יעודכנו מדי שנה בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. מוצע לקבוע כי הסכומים הנקובים בחוק יעודכנו בהתאם לשיעור השינוי במדד המחירים לצרכן - עלייה או ירידה - כדי לשמור על ערכם הריאלי.

סעיף 6 סעיף 14(ב) לחוק קובע כי נזע שהונפק לו כרטיס טיסה לטיסה שמתקיימת לגביה עילה מזכה זכאי לקבל ממפעיל הטיסה או מהמארגן מסמך המפרט את זכותו להטבות לפי החוק. כדי להגביר את מודעות הנזעים לזכאותם להטבות לפי החוק, ובכלל זה

³ ס"ח התשמ"א, עמ' 248.

8. בחוק רישוי שירותי התעופה, התשכ"ג-1963⁴, בסעיף 8(א1)(2), במקום הסיפה החל במילה "ובלבד" יבוא "ולעניין טיסה הכוללת חניית ביניים - תחול החובה רק בשדה התעופה שממנו מתחיל קטע הטיסה בין יעד הביניים ובין ישראל".
9. תחילתו של חוק זה ביום _____."
- תחילה

ד ב ר י ה ס ב ר

הביניים ובין ישראל. כמו כן, מוצע לקבוע כי החובה למנות נציג תחול גם אם הנוסע רכש כרטיס לכיוון אחד בחזרה לישראל, כלומר היא לא תהיה מותנית בכך שהנוסע רכש כרטיס טיסה הלוך ושוב מישראל ואלהיה.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תדון ועדת הכלכלה של הכנסת בנושאים אלו:

- הצורך לקבוע חריג נוסף לחובה להנפיק כרטיס טיסה ולמסרו לנוסע כאמור בסעיף 2א המוצע, כדי לאפשר לנוסעים, בעיקר בנסיעות לצורכי עסקים, להותיר לעצמם גמישות לשנות את פרטי כרטיס הטיסה ולא לקבל את כרטיס הטיסה סמוך לאחר רכישתו;

- זהות הגורם המאסדר לעניין החוק וקביעת סמכויות הפיקוח והאכיפה שיינתנו לו לפי החוק, ובכלל זה הטלת עיצומים כספיים בשל הפרת הוראות החוק כפי שייקבע.

סעיף 8 סעיף 8 לחוק רישוי שירותי התעופה, התשכ"ג-1963, קובע כי כל מפעיל טיסה, בין שהוא מפעיל ישראלי ובין שהוא מפעיל זר, חייב לקבל היתר הפעלה מאת מנהל רשות התעופה האזרחית כדי להפעיל טיסה מסחרית מישראל, אליה או בשטחה. סעיף קטן (א1) שבו קובע כי לא יינתן היתר הפעלה למפעיל טיסה שלא התחייב למנות נציג מטעמו לשם סיוע לנוסעים לממש את זכויותיהם לפי חוק פיצוי וסיוע.

החובה למנות נציג כאמור חלה גם בשדה תעופה מחוץ לישראל, לגבי טיסה לישראל, לרבות טיסה הכוללת חניית ביניים, כל עוד הונפק לנוסע כרטיס טיסה הלוך ושוב מישראל ואלהיה. מוצע לצמצם חובה זו, שתחולתה לעניין טיסה הכוללת חניית ביניים רחבה מדי, ולהחיל אותה רק לגבי שדה התעופה שממנו מתחיל קטע הטיסה בין יעד

יוזם: חבר הכנסת אחמד טיבי

⁴ "ס"ח התשכ"ג, עמ' 104.

" מועד התחילה ייקבע בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית.

הצעת חוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 33) (הסכם הלוואה לדיור ללא עמלת היוון בשל פירעון מוקדם), התשע"ח-2018*

תיקון סעיף 13

1.

בפקודת הבנקאות, 1941¹, בסעיף 13, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) על אף האמור בסעיף קטן (א2), טרם כריתת הסכם הלוואה כאמור בסעיף קטן (א), יודיע תאגיד בנקאי ללקוח כי באפשרותו לבחור בין שני סוגים של הסכמי הלוואה, ובלי לגרוע מהוראות כל דין ימסור לו הסבר בכתב בדבר תנאי ההסכם והעלויות הכרוכות בבחירתו בכל אחד מהסוגים:

(1) הסכם הלוואה או חלק מהלוואה הכולל אפשרות לפירעון מוקדם המותנה בתשלום עמלה בשל הפרשי היוון (בסעיף זה - עמלת היוון) שתחושב בהתאם להוראות סעיף קטן (א2);

(2) הסכם הלוואה או חלק מהלוואה הכולל אפשרות לפירעון מוקדם ללא תשלום עמלת היוון."

דבריו הסבר

המשפחתי. כמו כן, יש המבקשים לפרוע פירעון מוקדם את הלוואתם ולמחזרה כדי לשפר את תנאי המגורים שלהם, ויש אף לווים שבאפשרותם לפרוע את ההלוואה, אך משום שעמלת ההיוון עשויה להגיע לסכומים גבוהים הם נרתעים מהפירעון המוקדם.

לפיכך מוצע לקבוע כי טרם כריתת הסכם הלוואה לדיור יודיע הבנק ללקוח שהוא רשאי לבחור בין שני סוגים של הסכם הלוואה: הסכם הלוואה או חלק ממנו הכולל אפשרות לפירעון מוקדם המותנה בתשלום עמלת היוון, והסכם הלוואה או חלק ממנו הכולל אפשרות לפירעון מוקדם ללא תשלום עמלת היוון. יצוין כי הלוואה לדיור עשויה להיות מחולקת לחלקים שונים, ולגבי כל אחד מהם עשויים לחול תנאי הלוואה שונים. על כן, מוצע לאפשר ללקוח לבחור אם הוא מעוניין באפשרות הפירעון המוקדם המוצעת לגבי לכל אחד מחלקי הלוואה כאמור. לפני כריתת ההסכם יהיה הבנק מחויב למסור ללקוח הסבר בכתב על תנאי ההסכם ועל העלויות הכרוכות בבחירתו של הלקוח בכל אחד מסוגי ההלוואה.

כיום, לקוח המבקש לפרוע הלוואה לדיור טרם מועד הפירעון שעליו הסכים עם הבנק, נדרש לשלם לבנק עמלה בשל הפירעון המוקדם. העמלה נקבעת לפי פקודת הבנקאות, 1941, בידי נגיד בנק ישראל, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת ובאישור שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת. בהתאם לצו הבנקאות (פירעון מוקדם של הלוואה לדיור), התשס"ב-2002, העמלה שנקבעה מונה בפועל שלושה סוגי עמלות: עמלה תפעולית בסך של כמה עשרות שקלים, עמלה בשל הודעה מוקדמת של פחות מעשרה ימים טרם מועד הפירעון (שלה כמה חריגים), ששיעורה עשירית האחוז מהסכום הנפרע, ועמלה שתיגבה אם שיעור הריבית הממוצעת במועד הפירעון המוקדם או במועד העמדת ההלוואה יפחת משיעור הריבית התקופתית באחד המועדים הללו. לפי העניין: בחישוב עמלה זו נעשה היוון של יתרת ההלוואה שטרם נפרעה (להלן - עמלת היוון).

לא אחת, מי שמבקש פירעון מוקדם של הלוואה לדיור נאלץ לעשות זאת בעיתות מצוקה, כגון פירוק התא

יוזמים: חברי הכנסת יואב קיש, רועי פולקמן, רוברט אילטוב, יפעת שאשא ביטון, טלי פלוסקוב, איציק שמולי, מירב בן ארי, נאוה בוקר, אורלי לוי אבקסיס, דוד ביטון, מכלוף מיקי זוהר, אברהם נגוסה, רחל עזריה, איתן כבל, ענת ברקו, מרב מיכאלי, מיכל רוזין, מיקי לוי, יעל כהן-פארן, עליזה לביא, יואב בן צור, יהודה גליק, מיכאל מלכיאלי, עבד אל חכים חאג' יחיא, עודד פורר

* הצעת חוק מס' 4114/20/פ (מספר פנימי: 2014624); הועברה לוועדה ביום כ"ה בתמוז התשע"ז (19 ביולי 2017).

¹ ע"ר 1941, תוס' 1, עמ' (ע) 69, (א) 85: ס"ח התשע"ח, עמ' 408.

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברי הכנסת מטעם הוועדה המיוחדת לפרשת היעלמותם של ילדי תימן, מזרח והבלקן של הכנסת:

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 13 - הוראת שעה) (הוראות מיוחדות בנוגע לגילוי פרטי אימוץ של עולי תימן, המזרח והבלקן), התשע"ח-2018*

1. בתקופה של חמש שנים מיום תחילתו של חוק זה, יקראו את חוק אימוץ ילדים, תיקון סעיף 34 - התשמ"א-1981, כך שבסעיף 34, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(2ב) על אף האמור בסעיף קטן (ב), עובד סוציאלי ראשי כאמור בסעיף 36(ב) רשאי להודיע לקרוב של יהודי בן למשפחה יוצאת תימן, המזרח או הבלקן שנטען כי אומץ בין השנים 1948 ו-1954, אם יש לגביו רישום בפנקס האימוצים, בתוך 30 ימים מהיום שקרוב כאמור הגיש לו את הבקשה למידע; מצא העובד הסוציאלי הראשי רישום כאמור, יודיע על כך ליועץ המשפטי לממשלה או לנציגו, שיפנה אל בית המשפט בבקשה לקיים דיון לפי סעיף קטן (ב1); בסעיף קטן זה -

"קרוב" - ילד, הורה, אח או אחות, ובהיעדר אחד מאלו - ילד של אח או אחות;

ד ב ר י ה ס ב ר

הילדים שנעלמו להתחקות אחר גורל יקיריהם ולברר פרטים אודות ילדים שאומצו ופרטיהם ידועים, אם הם מופיעים בפנקס האימוצים. לשם כך מוצע לקבוע, לתקופה קצובה של חמש שנים, הוראות מיוחדות החורגות מהדין הכללי בנוגע לגילוי פרטי אימוץ של ילדים אלו.

סעיף 30 לחוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981 (להלן - חוק האימוץ), קובע כי פנקס האימוצים לא יהיה פתוח לעיון אלא למספר מצומצם של גורמי מקצוע, ולמאומץ הבגיר עצמו וביזמתו לפי בקשתו ולפי שיקול דעתו של עובד סוציאלי ראשי.

על אף הוראות חוק האימוץ, מוצע להסמיך עובד סוציאלי ראשי להודיע לקרוב מדרגה ראשונה של יהודי בן למשפחה יוצאת תימן, המזרח או הבלקן שנטען כי הוא אומץ בין השנים 1948 ו-1954 אם יש לגביו רישום בפנקס האימוצים. אם אין בן משפחה כאמור, יהיה אפשר למסור את ההודעה לילד של אח או אחות של ילד כאמור. ההודעה תימסר לבן המשפחה בתוך 30 ימים מהיום שקרוב כאמור הגיש את הבקשה לעובד הסוציאלי הראשי.

פרשת היעלמותם של ילדי תימן, המזרח והבלקן עלתה לסדר היום הציבורי עוד בשנות ה-60 של המאה הקודמת, והדיון בנושא הוביל להקמתן של כמה ועדות חקירה:

ועדת בהלול-מינקובסקי שהוקמה בשנת 1967 וסיימה את פעילותה בשנת 1968; ועדת שלגי - ועדת בירור שהוקמה בספטמבר 1988 על פי חוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968, והגישה את מסקנותיה לאחר כשנה, בשנת 1969; ועדת החקירה הממלכתית כהן-קדמי - ועדת חקירה שהוקמה בינואר 1995 ובראשה עמד שופט בית המשפט העליון יהודה כהן. באמצע שנת 1999 פרש השופט כהן מתפקידו ובמקומו מונה שופט בית המשפט העליון יעקב קדמי. הוועדה הגישה דוח ביניים בשנת 1997 והגישה את מסקנותיה בשנת 2001. על חומרי החקירה הוטל חיסיון בהוראת הממשלה עד שנת 2017, ובשנת 2017 חשף גנז המדינה לציבור את הפרוטוקולים והמסמכים של הוועדות האמורות, בכפוף לחסינויות שבדין.

מטרתה של הצעת החוק היא לסייע למשפחות

* הצעת חוק מס' 3499/20/פ (מספר פנימי: 2006914); הועברה לוועדה ביום ט"ז בסיוון התשע"ח (30 במאי 2018).

1 ס"ח התשמ"א, עמ' 293; התשע"ז, עמ' 428.

”המזרח והבלקן” – מרוקו, אלג'יריה, תוניסיה, לוב, מצרים, עיראק, איראן, סוריה, לבנון, בולגריה, יוון, מקדוניה, טורקיה, אפגניסטן, אוזבקיסטן.”

ד ב ר י ה ס ב ר

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תדון הוועדה המיוחדת לפרשת היעלמותם של ילדי תימן, מזרח והבלקן של הכנסת באפשרות לאפשר לעובד סוציאלי ראשי לפעול כאמור בהסדר המוצע גם במקרים חריגים מחוץ לטווח השנים הקבוע בהצעת החוק.

עוד מוצע לקבוע כי אם העובד הסוציאלי הראשי מצא רישום בפנקס האימוצים לגבי אותו ילד, הוא יודיע על כך ליועץ המשפטי לממשלה או לנציגו, וזה יפנה אל בית המשפט בבקשה לקיים דיון בהתרת פרסום או בגילוי של פרטים אסורים בפרסום לפי הוראות סעיף 34(ב1) לחוק האימוץ.

יוזמת: חברת הכנסת נורית קורן

מצטרפים: חברי הכנסת אמיר אוחנה, רוברט אילטוב, עודד פורר, יעקב מרגי, איציק שמולי, מירב בן ארי, אורי מקלב, איתן כבל, יחיאל חיליק בר, יואל חסון, מיקי לוי, יעל כהן-פארן, איילת נחמיאס ורבין, מיכל רוזין, אילן גילאון, מאיר כהן, יעל גרמן, אבי דיכטר, יפעת שאשא ביטון, רחל עזריה, אברהם נגוסה